

goldið 74 milljónir krónur út í serliga stuðlinum og það er munandi minni enn vit hövdu mett, at það fór at kosta. Tá mettu vit, at korona-skipanin kundi fara at kosta heilar 100 milljónir um mánaðin, leggur hann afturat.

Orsökkin til at upphæddin er munandi minni er, at talið av teimum, sum vóru 100 prosent tryggjað er minni enn mett. Nógvar starvsfólk fóru niður í hálva tíð, meðan tað eisini vóru onnur, sum ikki arbeiddu fulla tíð frammanundan, so í meðal hevur ALS goldið á leið 70 prosent av lønariskoytinum út.

-Tað ger tað biligari fyri skipanina og sum er, so er skipanin galdandi til endan av juni. Framrokna vit, so fer hetta tíðarskeið tilsamans at kosta ALS-kassanum einar 125 milljónir krónur tilsamans, sigur Magni á Deild Olsen.

Nógv ókent

ALS hevur verið til síðani í níti-árinum, so skipanin hevur mangan brattan farið.

Fyrstu árinum undir kreppuni í níti-árunum stóð mangan nógvar á. Arbeidsloysið var stórt, og skipanin hevði ikki ment seg sterka figgjarliga.

Nú tey seinastu árinum hevur

arbeidsloysið verið lítið – ella so at siga onki – men tað hava verið tíðir, har trýstið hevur verið ómetaliga stórt.

Eitt dømi er, tá ið Føroya Fiskavirking lat aftur stutt undan jólum í 2010. Tá komu 400-500 fólk inn í skipanina.

-Hetta var beint undan jólum, so skuldu hesi fólkini hava pengar at halda jól fyri, so máttu vit arbeida skjótt. Tað gjørdur vit eisini. Vit arbeiddu væl saman og fingur gjørt klárt, so øll fingur útgjald undan jólum tað árið, sigur Magni á Deild Olsen.

Síðan arbeidsloysið er minkað, hevur ALS lagað skipanina til, so nógvar færri fólk arbeida í skipanini í dag.

-Vit hava eina skipan, sum er lagað til tað trýst, sum hevur verið seinastu árinum, sigur stjórin.

Tí kravdi tað sjálvandi nógvar av hvørjum einasta starvsfólki, tá ið vit fóru undir serligu korona skipanina. Vit fyrireikaðu okkum, so væl sum vit kundu, men tað vísti seg kortini, at vit rendu okkum í støður, sum vit ikki hövdu væntað at koma í, sigur stjórin í ALS.

Sprøklut mynd

Tað vísti seg, at so skjótt arbeidsgevararnir sendu listar

inn við starvsfólkum, sum fóru niður í tíð ella vóru send til hús, at myndin av føroyska arbeidsmarknaðinum er munandi sprøklutari enn tey flestu halda – eisini tey, sum annars kenna til viðurskiftini.

Serliga korona-skipanin er einføld, men tað vísti seg skjótt, at tað vóru atlit, sum vóru neyðug at taka, men sum man ikki hevði roknað við í byrjanini.

Nokk so nógvar, sum vóru til-meldað, hövdu meira einn ein arbeidsgevara. Summi hava triggjar ella fyra arbeidsgevarar.

Spurningurin var so, hvussu hetta skuldi roknast, tí sjálvandi kundi tað ikki vera so, at starvsfólk fingur meira enn tær 20.000 krónurnar, sum talan var um, fyri hvønn arbeidsgevara tey hövdu.

-Ja, hetta gav okkum nógvar avbjóðingar og nógvar spurningar at loysa. Tað vísti seg eisini, at tann vitan vit arbeiddu við í fyrstuni ikki var nokk til at vita alt. Tí hava vit lagað ymiskt til í reglunum, so tær betri standa mót við veruleikan, sigur Magni á Deild Olsen.

Í onkrum færum vóru útlit til, at summi fóru at fáa lønarhækking við at fara upp í serligu korona-skipanina.

-Tað var ikki ætlanin, so vit hava tí verið noydd at finna loysnir á nógvum ymiskum spurningum, sigur hann.

Sterkar førleikar

Tá ið kreppan tók seg upp, stóð rættuliga skjótt greitt fyri teimum flestu, at skuldi nakað gerast, so mátti ALS gerast ein viðspælari.

Skipanin er sterk figgjarliga. Eginognin var fyrst í mars 950 milljónir krónur og í tinginum var eitt uppskot um at hækka útgjaldið til arbeidsleys.

Hetta var eitt tekin um, at skipanin er væl bjálvað. Tað gjørdi, at tað bar til skjótt at fáa hendur á pengum, men royndirnar og førleikarnir hjá starvsfólkunum í ALS taldu eisini við.

ALS er ikki almennur stovnur, men ogn hjá løntakarum og arbeidsgevarum. Einasta almenna í skipanini er, at Løgtingið ásetir, hvussu stórt inngjaldið og útgjaldið er, men eftir tilráðing frá stýrinum í ALS.

-Eg haldi at okkara starvsfólk eru sera dugnalig. Tey skilja stóra týðningin av at fáa hesa nýggju skipanina at virka, og tørvin á at vit hava verið noydd

at seta øll segl til. Øll starvsfólkini hava kýtt seg og hava arbeitt uttan íhald fyri at fáa hesa nýggju skipanina at virka sum ætlað, og tey hava hjálpt at, so mál eru loyst skjótt og væl, sigur stjórin í ALS.

-Tey hava víst, at tey duga at umstilla seg og seta seg skjótt inn í nýggjar reglur og nýggjar skipanir, sigur stjórin.

Hann leggur afturat, at tøkini hjá summum hava verið ógvuslig. Summi hava arbeitt fleiri ferðir tað, teirra sáttmáli sigur. Summi hava arbeitt einar 300 tímar eyka hesar fyrstu fimm vikurnar, síðani serliga korona-skipanina fór at virka.

-Hóast arbeidsstrýstið framvegis er stórt, so byrjar tað nú so smátt at hasa av, og fleiri fólk eru farin aftur til arbeids, so hvørt samfelagið letur upp aftur, so útlitini eru bjørt, sigur Magni á Deild Olsen, stjóri á ALS.